

J.L. 67

A
ESİN.E
MİL
1970

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTUSU

TÜRK KÜLTÜRÜ

Tek-Esin Vakfı

25

MİLLETLER ARASI DAIMİ ALTAİSTLER KONFERANSI =
PERMANENT INTERNATIONAL ALTAISTIC CONFERENCE
TOPLANTILARI HAKKINDA

EMEL ESİN

DR. EMEL ESİN
KÜTÜPHANESİ



DR. EMEL ESİN
KOLEKSİYONU

TÜRK
KÜLTÜRÜ

Yayınlayan:
TÜRK KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ

★

İmtiyaz Sahibi:
Prof. Dr. Ahmet TEMİR

★

Yazı İşleri Müdürü:
Prof. Dr. Talip YÜCEL

★

Fiatı: 1 TL.
Yıllık abonesi: 12 TL.
Dış memleketlere iki
mislidir.

★

Dergideki yazılar, kay-
nak gösterilerek alın-
abilir. — Yazılardaki fi-
kirler imza sahiplerine
aittir.

★

İdare yeri:
Tunus Caddesi, 16
Bakanlıklar — Ankara

★

Dizilip basıldığı yer:
Ayyıldız Matbaası A. Ş.
Ankara

İÇİNDEKİLER

Atatürk'le Samsun'a çıkan Ali Mümtaz Tünay'a ait hâtıram Kemâl Peker	753
Millî Mücadelenin gizli kuruluşlarından Ka- rakol Cemiyeti II Dr. Fethî Tevetoğlu	757
Türk Milleti ve muasır medeniyetler top- luluğu Fehmi İşcan	764
Bögüt Beyliği üzerine bir araştırma M. Şakir Ülkütaşır	769
Milletlerarası Daimî Altaistler Konferansı = Permanent International Altaistic Confe- rence toplantıları hakkında Dr. Emel Esin	776
Ayvahık limanına bağlı deniz araçlarının adları Prof. Dr. Şükrü Elçin	779
Dr. Adnan Adıvar ve İslâm Ansiklopedisi Dr. Orhan F. Köprülü	786
190. ölüm yıldönümünde Erzurumlu İbrahim Hakkı (1703 - 1780) Sami Önal	791
"İl dayakına selâm" Doç. Dr. Ali F. Karamanhoğlu	798
Türkistan'ın milliyetçi şairi Çolpan'ın va- tanî şiirleri Prof. Dr. İbrahim Yarkın	801
Eski Türk hayatında "Kimız" ve sağlıktaki önemi Zir, Yük. Müh. Azmi Güleş	806
Bibliyografya: KİTAPLAR: KARAOĞLAN (Hasan - Karahüseyinof), Yiğitlik Özüdür Yi- ğidin - Efsaneler. Sofya 1968 (★★); A. KURAN, Anadolu Medreseleri, I. Ankara 1969 (Emel Esin)	811



Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	00025
Tasnif no:	A ESİN.E MİL 1970

**MİLLETLER ARASI DAİMİ ALTAİSTLER KONFERANSI =
PERMANENT INTERNATIONAL ALTAISTIC CONFERENCE
TOPLANTILARI HAKKINDA**

Dr. Emel Esin

Permanent International Altaistik Conference (PIAC) adı altında, onüç yıldır, her sefer ayrı bir memlekette toplanan araştırmacılar grubu, klasik tabir ile, Altay milletlerinin kültürü ile uğraşmaktadırlar. Söz konusu milletler, alfabetik sıra ile bilhassa şunlardır: Mogol, Tunguz, Türk. PIAC'ın kurucularından biri ve Umûmî Sekreteri, Birleşik Amerikada Indiana Üniversitesinde Ural ve Altay Araştırmaları bölümü başkanı Prof. D. Sinor'dur.

PIAC toplantılarına iştirâk edenler de, ekseriyetle, Altaistik çalışmaları ile temayüz eden merkezlerden gelmektedir: Almanya, Avusturya, Birleşik Amerika, Bulgaristan, Çin (Formoza), Danimarka, Fransa, Hindistan, Hollanda, İngiltere, İsveç, İtalya, Macaristan, Mogolistan, Norveç, Polonya, Sovyetler Birliği, Türkiye, Yugoslavya gibi. Şimdiye kadarki toplantılar başlıca şu memleketlerde oldu: Amerika, Hollanda, Batı Almanya, İtalya, İngiltere, Danemarka, Doğu Almanya, Fransa.

PIAC'ı kuranlar daha ziyâde dilciler olduğu için, ilk toplantılarda, dil problemleri üzerinde çok durulmuştur. 1960 yılında, toplantılara iştirâke başladığım zaman, umûmî kültür meseleri, târih, sanat da, tebliğ mevzû'u olmakta idi.

Toplantıların bir kaçında mevzû tahdîd edildi. Meselâ, at veyâ av mevzû'ları üzerinde tebliğler hazırlanması istendi. Bazân de mevzû hususunda tebliğ sâhipleri serbest bırakıldı. Ekseri toplantılar sonunda tebliğler, kitap hâlinde neşredildi. Altaistik hakkında neşriyât da, bu toplantılarda, sergi hâlinde arz edildi.

PIAC'ın ilk gâyesi Altaistik üzerine çalışanları yılda bir toplamak ve fikir teâtisine imkân vermektir. Bu bakımdan, ilk devirde, PIAC toplantılarına az sayıda (kırk kadar) kişi çağırılmakta ve bunlara toplantı müddetince, kabil olduğu kadar beraber bulunmak fırsatı temin edilmekte idi. Bir üniversitenin binâsında, veyâ muhtelif memleketlerin kültür toplantılarına tahsis ettiği bir sarayda, aynı çatı altında oturulur ve aynı

dershânedede müzâkere edilirdi. Yemekler, aynı yemekhânedede yenirdi. Müzâkereler, "itirâflar" denen bir merâsim ile başlardı. Herkes, geçen yıl esnâsındaki çalışmalarını, neşriyâtını anlatır, rastladığı problemler hakkında bilgi verir, danışırdı.

PIAC'ın XII. toplantısı bir dönüm noktası teşkil etti. Oturum, 1969 yılında, Doğu Berlin'de, Türkolog Dr (şimdi Prof.) G. Hazai'nin daveti üzerine, Deutsche Akademie der Wissenschaften dershânelerinde oldu. PIAC'a iştirâk edenlerin sayısı bu sefer ikiyüz kişiye bâliğ olmuştu. Tebliğler de aynı nisbette çoğaldığı için, bölümlere ayrılmak lâzım geldi. (Mongolistik, Tungusoloji, Türkoloji). PIAC'ın böylece genişlemesi keyfiyeti, Altaistik mevzû'una duyulan ilginin çoğalması bakımından, şüphesiz ki, sevindirici idi. Fakat bir bakımdan da beraber çalışmak imkânlarını zorlaştırıyordu. Türkoloji bölümünde bir tebliğ dinlemek isteyen, aynı saatte, Mongolistik bölümünde, kendisini ilgilendiren diğer bir tebliği kaçırmak mecbûriyetinde kaldı.

1969 toplantısı bir yenilik daha meydana koydu: Türkologların sayısı çoğalmakta idi. Eskiden beri Türkoloji çalışmaları ile temâyüz eden, Turfan eserlerinin ve bunlara çalışmalarını hasretmiş âlimlerin bulunduğu Berlinde, Türkoloji ön plâna geçmişti. PIAC oturumunu açan Deutsche Ak. d. Wissenchaften rektörü şöyle diyordu: "Uygur Türkleri, Asyaya medeniyet getiren bu büyük millet, elbet dikkatimizi üzerine çekecektir".

Bu yıl, 25-30 Haziran arasında, Strasburg'da, Türkoloji Enstitüsü müdürü ve türkçe hocası Mme. Prof. Irène Mélikoff'un daveti üzerine toplanan XIII. PIAC konferansı da, daha evvel toplantının husûsiyetlerini gösterdi. Sovyetler Birliğinden beklenen geniş grup gelmemiş olmakla beraber, yine de yüz kadar kimse hazır bulunuyordu (Bunların onbeş kadarı da Türk idi). Yine bölümlere ayrılmak icâb etti. Toplantının bu sefer sınırlı bir mevzû'u vardı ve bu mevzû "Altay milletlerinin dinleri ve yarı-dinî gelenekleri" idi. Bu mevzû'a göre, şu üç bölüm öngörülmüşdü: Şamanizm, İslâmiyet, Muhtelif mevzû'lar. Onbir tebliğ ihtivâ eden Şamanizm bölümü daha ziyâde Buriat, Mogol, Oyrat, Türk (Türkiye, Özbekistan, Peçenekler) muhîtları ile iştigâl etti. İslâmî kültür çerçevesine giren ikinci bölümün baş mevzû'u Türk tarikatları oldu ve burada ondokuz tebliğ verildi. Dil, san'at ve folklor gibi mevzûları toplayan üçüncü bölümde ise onsekiz tebliğ verildi. Bu bölümde, J. Matuz'un yeni bulunan üç Orkun kitâbesi hakkındaki konuşması da yer aldı.

Bu sefer de, PIAC'da Türkoloji ön plâna geçmişti. Mme Mélikoff'a ilâveten, Strasburg Üniversitesi dekanı Prof. G. Livet'nin Osmanlı târihine ilgisi de buna yardım etmiş olabilir. Türkoloji çevresinde Osmanlı